

SZAKTANÁRI KÉPZÉS

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM SZAKTANÁR

2 félév, 60 kredit

1. A mesterképzési szakon szerorzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése

- végzettségi szint: mester- (magister, master; rövidítve: MA-) fokozat
- magyar nyelvű megjelölése: okleveles magyar nyelv és irodalom szakos szaktanár
- szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Teacher of Hungarian Language and Literature

2. Képzési terület: pedagógusképzés

3. A mesterképzésbe történő belépésnél előzményként elfogadott tanári szakképzettség: okleveles magyar nyelv és irodalom szakos tanár, okleveles magyartanár (általános iskolai), az 1993. évi felsőoktatási törvény szerinti főiskolai szintű magyar nyelv és irodalom szakos tanár.

4. A képzési idő félévekben: 2 félév

5. A mesterfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 60 kredit

- a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték 3 kredit
- a magyar nyelv és irodalom tantárgy emelt szintű érettségi követelményeinek ismeretek 4 kredit,
- szakterületi (szaktudományos) ismeret legalább 42 kredit
- szakmódszertani ismeret legfeljebb 8 kredit

6. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 142/0119

7. A képzés célja a középfokú nevelés-oktatás szakaszában, az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában szakgimnáziumban, szakmára vagy szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában a szakiskolában 11–12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyat fakultációban, az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítésben tanító tanárok szaktudományos, szakmódszertani képzése, továbbá az iskola pedagógiai feladatainak ellátására, a pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatok végzésére, a tanulmányok doktori képzésben való folytatására történő felkészítése.

7.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák

A magyar nyelv és irodalom szakos szaktanár

A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítésének figyelembevétele területén

a) tudása

- Megalapozott neveléstudományi ismeretekkel, valamint interdiszciplináris szinten pszichológiai, szociológiai tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről.

b) képességei

- Képes a megtapasztalt pedagógiai gyakorlatot, az iskola mindennapi valóságát elemezni.
- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióra képes.
- Képes saját, tudományosan megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés újabb kutatási eredményeinek, módszereinek folyamatos elsajátítására.

A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése területén

a) tudása

– Megalapozott tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait, az esélyteremtési lehetőségeket.

– Nyomon követi a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket a legújabb szakirodalom alapján.

b) képességei

– Képes értelmezni és elemezni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.

– Képes a fenntartható fejlődéssel, a médiatudatossággal, a digitális technológiák használatával összefüggésben felmerülő aktualitások megértésére, elemzésére.

c) attitűdje

– Törekszik a tanulók fiatalos nézetrendszeréről minél több ismereteket szerezni.

A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén

a) tudása

– Rendelkezik szaktárgya tudományos ismeretrendszerével, az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.

– Ismeri az általa tanított szakterület (tanulási, műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, tanulási területekkel.

– Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit.

b) képességei

– Képes a szaktudományi, továbbá a pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások elemzésére.

– Képes az alkotó információhasználatra.

– Képes a magyar nyelv és irodalom tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására.

c) attitűdje

– Felkészült a magyar nyelvi és irodalmi fakultációk, érettségi vizsgára felkészítők irányítására.

– Törekszik arra, hogy folyamatosan fejlessze szakmódszertani és a szaktárgyi tudását.

A pedagógiai folyamat tervezése területén

a) tudása

– Ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, a Nemzeti alaptantervet és a kerettanterveket, átlátja ezeknek az oktatás tartalmi szabályozásában betöltött szerepét.

– Ismeri a tervezéshez szükséges információforrásokat, ismeretrendszereket, értékvilágot.

– Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait, az ezekről megfogalmazott tudományos eredményeket.

– Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanításának jogszabályi háttérét, tantervi és vizsgakövetelményeit.

b) képességei

– Munkája során rendszerszemléletű megközelítésre képes.

– Képes a tanulási-tanítási stratégia meghatározására.

– Képes a magyar nyelv és irodalom tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat elemezni.

– Képes a magyar nyelv és irodalom tanórán és tanórán kívüli tanulásának tervezésére a tanári képesítésének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is.

c) attitűdje

– A tervezés során épít a szakirodalom legújabb eredményeire, a tervezési folyamatban önálló kutatómunkára képes.

A tanulás segítése, szervezése és irányítása területén

a) tudása

- Ismeri, értelmezi az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit.
- Ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről.
- Rendelkezik a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel.

b) képességei

- Képes a tanítási céloknak megfelelő, átgondolt stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák megismerésére, kiválasztására.

c) attitűdje

- Fontosnak tartja a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosítását, a megértés harmóniáját, a tanulás támogatásához szükséges tudás és képesség megszerzését, a tanulási képességek fejlesztését, továbbá fontosnak tartja az egész életen át tartó tanulást.

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése területén

a) tudása

- Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása-tanulása során elsajátított ismeretek és fejlesztendő kompetenciák mérésére, értékelésére alkalmas módszereket, eljárásokat, azokról folyamatosan tájékozódik a hazai és nemzetközi szakirodalomból.
- Rendelkezik az értékelés funkcióival, folyamatával, formáival és módszereivel kapcsolatban megalapozott tudással. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel.

b) képességei

- Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények értelmezésére, elemzésére.
- Képes önmaga is összeállítani szaktárgyához mérőeszközöket.
- Ismeri a közép- és emelt szintű érettségi értékelési stratégiáját, elvárásait, ennek megfelelően képes felkészíteni a tanulókat a vizsgára, előmenetelüket folyamatosan értékeli, értékeléseivel a tanulók fejlődését segíti.

c) attitűdje

- A mestertanár elkötelezett a mérési, értékelési eszközök folyamatos fejlesztése mellett.

A kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás területén

a) tudása

- Képes kezdeményezni az együttműködést a pedagógiai munkát segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel, társszervezetekkel és kutató-fejlesztő intézményekkel.

b) képességei

- Képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra a szaktárgyainak megfelelő szakterületek képviselőjével, az iskolai és az iskolán kívüli szakemberekkel.
- Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére.
- Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát.
- Pedagógiai munkájában felmerülő problémákhoz képes adekvát szakirodalmat keresni, azokat értően elemezni, felhasználni.
- Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival.
- Képes kutatási módszerek használatára.

c) attitűdje

- Részt vállal a magyar nyelv és irodalom tantárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységekben.

– Kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra.

Az autonómia és a felelősségvállalás területén

a) tudása

– Tudatosan vállalja a folyamatos fejlődést, innovációkban való részvételt.

b) képességei

– Képes a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követésére, önálló ismeretszerzésre, a személyes tapasztalatok tudományos keretekbe integrálására, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazására, saját munkájának tudományosan megalapozott eszközöket használó értékelésére.

– Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában, elemzésében.

– Elkötelezett az igényes tanári munka, a folyamatos önmegfigyelés és önfejlesztés iránt. Törekszik az irodalom és a magyar nyelv végtelen gazdagságának motiváló bemutatására. Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát és adaptív beépítésére.

c) attitűdje

– Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.

– Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.

8. A szakterületi ismeretek

A szakterületi ismeretek együttes tartalmának le kell fednie a Nemzeti alaptanterv alapján a kerettanterv szerint közvetítendő műveltség fő területeit és tartalmait, a tantárgynál a középfokú nevelési-oktatási szakaszhoz, valamint az emelt szintű érettségi vizsgakövetelményekhez megadott témakörök ismereteit.

Szakterületi ismeretkörök

a) Nyelvtudományi ismeretkörök: 24–26 kredit

– Grammatikai ismeretek: alaktani- és mondattani elemzések.

– Szöveg és stílus (szövegtípusok, digitális és médiaszövegek elemzése, funkcionális kognitív stilisztika, a stílus cselekvéseméleti és interakciós megközelítése).

– Kommunikáció és retorika (a kommunikáció nyelvi eszközei és formái, retorikai eszközök, érvelési típusok).

– A pragmatikai, a jelentésbeli és a nyelvtani szintek, diskurzuselemzés.

– A nyelvészet külső kapcsolatai és alkalmazásai (a nyelvészet és más tudományok, tantárgyközi kapcsolódások, alkalmazott nyelvészeti kérdések és lehetőségek, számítógépes nyelvészet, pszicholingvisztikai ismeretek a beszédprodukción és – percepción folyamataitól az anyanyelv-elsajátításon keresztül a kétnyelvűségig).

– Nyelvtörténet (legfontosabb nyelvemlékeink komplex elemzése, a szó-, a névkincs és a frazeológia története, a nyelvújítás, nyelvtörténet és irodalom, nyelvtörténet és művelődés, napjaink nyelvi változásai, a nyelvtörténet mint magyarázó elv).

– Nyelv és társadalom (a nyelv és használói, a nyelvközösség helyzete és a nyelvhasználat, a nyelvi norma kérdései, nyelvi változók és változatok, szaknyelvek, a szókincs és a névhasználat változatossága, nyelvi tájkép, nyelvi hátrány, nyelvi szocializáció, kétnyelvűség és kettősnyelvűség, nyelv és identitás. a nyelvi változatosság az iskolában, az Európai Unió nyelvpolitikája).

– Az emelt szintű szóbeli érettségi nyelvtani témakörei.

b) Irodalomtudományi ismeretkörök: 24–26 kredit

– Műfaj történet.

– Eszme- és hatástörténet.

– Intézménytörténet (folyóiratok, írócsoportok, könyvkiadás, irodalmi műhelyek, és ezekkel kapcsolatos viták).

– Az interpretáció gyakorlata, a műelemzési módszerei.

– Pályaképek: az életmű kutatásának lehetősége.

- Világirodalom (stílusok, szerzők, művek, művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, társművészetek, kultúratudományi megközelítések, téma, motívum, archetípus).
 - Régi és klasszikus magyar irodalom (korszakok, szerzők, művek, irodalomtörténeti és kultúratudományi áttekintések).
 - Modern és kortárs magyar irodalom (korszakok, szerzők, művek, irodalomtörténeti és kultúratudományi áttekintések).
 - Határon túli magyar irodalom.
 - Irodalom és társművészetek.
- Szaktudományi ismeretkörök
- Az anyanyelvi és irodalmi műveltségi terület a Nemzeti alaptantervben, valamint a kerettantervekben az emelt szintű anyanyelvi és irodalmi ismeretek bővítésének eljárásai.
 - Az anyanyelvi és az irodalmi művelődési anyag tartalma, a nyelv- és irodalomtudományi eredmények felhasználása a középiskola fakultációs óráin. Az élő irodalom, a mai magyar nyelvhasználat jelenségeinek (szavak, kifejezések szószerkezetek szövegbeli vagy mai jelentése, a jelentés értelmezése, retorikai-stilisztikai alakzatok és szóképek szerepe a szövegértelmezés kialakításában művek nyelvhasználata, stílussajátságai) közvetítése a középiskola fakultációs óráin.
 - A készség- és képességfejlesztés speciális eljárásai a középiskolai emelt szintű anyanyelvi és irodalmi nevelésben. Tehetség gondozás és versenyfelkészítés a fakultációs órákon.
 - Módszerek a magyarórán (történetmesélés, drámapedagógia, kreatív írás, gamification, kommunikációs gyakorlatok, digitális kompetencia fejlesztése, projekt módszerek).
 - Az emelt szintű magyar nyelvi és irodalmi érettségi vizsga követelményei, típusfeladatai, értékelése.
 - Felkészítés az emelt szintű írásbeli vizsgára: a vizsgálandó szöveg műfaji, tematikus, nyelvi, grammatikai, retorikai, stilisztikai, poétikai, szövegtani, helyesírási jellemzői; kapcsolódó nyelvi-irodalmi problémák; összehasonlító szövegelemzések módszerei
 - Az emelt szintű érettségi szövegalkotási feladatai – értékelése: tartalmi minőség – szöveg szerkezet, felépítés – nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) szerint.

Tantárgykód	Tantárgynév	Óraszám	Félév		Számonkérés	Kredit
			1	2		
Szaktudományos ismeretek (42kr)						
	A műelemzés módszerei		X		Gyj	4
	Régi és klasszikus magyar irodalom		X		K	4
	Modern és kortárs magyar irodalom		X		Gyj	4
	Világirodalom			X	K	4
	Irodalom- és társművészetek			X	Gyj	4
	Leíró és történeti alaktan		X		K	5
	Alak- és szófajtan		X		Gyj	4
	Mondattan			X	K	4
	Szociolingvisztika			X	K.	5
	Szövegtan			X	K	4
A tantárgy emelt szintű érettségi követelményeinek ismerete (4 kr)						
	A magyar nyelv és irodalom tantárgy emelt szintű érettségi követelményeinek ismerete		X			4

Szaktárgyak (8 kr)						
	Az anyanyelvtanítás szak- módszertana			X	Gyj	4
	Az irodalomtanítás mód- szertana		X		Gyj.	4
Szabadon választható tárgy (3 kr)						
						3
Szakközpont (3 kr)						
	Szakközpont		x			3

Munkavédelem

A Munkavédelem kreditértéke 1 kredit, amely a szak képzési és kimeneti követelményében meghatározott, a végbizonyítványmegszerzéséhez szükséges kreditek száma fölött teljesítendő.